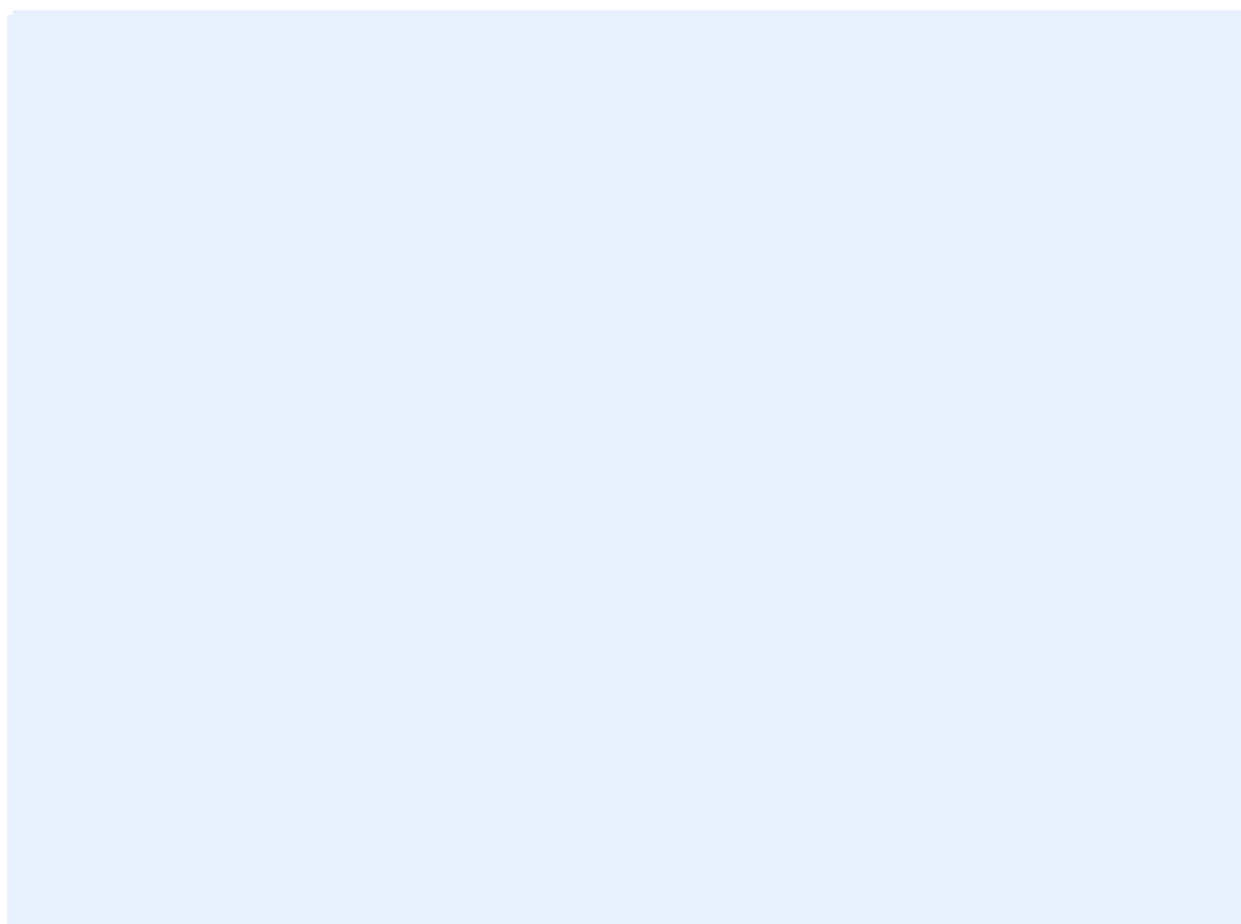

Beredskapsplan

Stor Fartygsolycka Gotland

Länsstyrelsen
Gotlands län

Förord

Skriv förord

Visby, [DATUM], 2026.

Charlotte Petri Gornitzka
Landshövding i Gotlands län

Titel: Beredskapsplan
Författare: Anders Jonsson
ISBN:
Rapportnummer:
Diarienummer: 2276-2023
Utgivningsår: 2026
Omslagsbild:

Läsanvisningar

Beredskapsplanen ska ge aktörer i Gotlands län **inklusive** havsterritorium en inriktning för att metodiskt tillsammans kunna inleda hanteringen av en fartygsolycka med potentiellt utsläpp – där flera parallella insatser kan behöva samordnas.

Planen ska också ge aktörer en regional målbild att utgå ifrån för sin egen planering.

Målgruppen är främst räddningsledare och aktörsrepresentanter i samverkan, som snabbt behöver kunna förstå länets redan genomförda beredskapsplanering. Dessa förväntas ha en förförståelse för händelsehanteringen. Planen är inte tänkt att fungera som ett metodstöd.

Till planen finns ett dokument innehållandes alla bilagor samlat. Utbildad ledningspersonal i till exempel staber bör läsa även detta dokument för att bättre förstå de korta avsnitten och bilderna i beredskapsplanen.

Planen ska inte ersätta enskilda aktörers beredskapsplaner eller insatsplanering, utan syftar till att samordna dessa. Mindre olyckor, till exempel haverier med enskilda fritidsbåtar eller olyckor i hamnområden bedöms inte fordra denna typ av omfattande samordning. I dessa situationer förväntas enskilda aktörer agera inom ramen för ordinarie samverkan.

Planen har heller inte för ambition att hantera det som kallas för ”förmågeplanering” eller ”långsiktig förmågeutveckling.

Innehåll

FÖRORD	2
LÄSANVISNINGAR	3
AKTIVERING AV PLANEN OCH LARMNING	8
Hjälpkriterier för aktivering av planen	8
Larmning 	8
REGIONAL INRIKTNING OCH SAMORDNING	9
Övergripande förhållningssätt 	9
Inriktning 	9
[KARTA ÖVERSIKTSKARTA ÖSTERSJÖN]:	10
[KARTA GOTLANDS LÄN INKL. HAV]:	11
SAMVERKAN OCH LEDNING	12
Inriktning	12
Regional samverkan och ledning - ISF	13
Indelning och prioritering av geografiska områden 	17
KRISKOMMUNIKATION 	18
Inriktning	18
Målbild	18
Samordning 	18
Målgrupper - exempel	18
INFORMATION 	20
Information till övriga aktörer och allmänheten samt bevakning av samhällspåverkan genom regionala samverkanskonferenser	20
Rapportering och lägesbilder	20
Tekniska informationssystem (se bilaga Informationssystem för detaljer)	21
[KARTA GOTLAND LÄN INKL. HAV RESURSER 	23
SÄKERHETSFRÅGOR 	24
Statsfartyg eller misstänkta fartyg/farkoster.....	24

Militärt område24

Höjd beredskap24

INRIKTNINGAR OCH SAMORDNING FÖR INSATSER.....25

Sjöräddning 25

Ansvarig 25

Inriktning och samordning25

Miljöräddning till sjöss 25

Ansvarig 25

Inriktning och samordning25

Fartygsassistans 26

Ansvarig 26

Inriktning och samordning26

Brottsutredning 26

Ansvarig 26

Inriktning och samordning26

Kommunal räddningstjänst 26

Ansvarig 26

Inriktning och samordning26

Sanering på land 27

Samordnande 27

Inriktning och samordning27

Skadat vilt 27

Samordnande 27

Inriktning och samordning27

SAMORDNINGSMOMENTEN28

Dokumentation och ekonomisk ersättning		28
Samordnande		28
Inriktning och samordning		28
Provtagning och laboratorieanalys		28
Samordnande		28
Inriktning och samordning		28
Arbetsmiljö		29
Samordnande		29
Inriktning och samordning		29
Avfall		29
Samordnande		29
Inriktning och samordning		29
Volontärer		29
Samordnande		29
Inriktning och samordning		29
Uppföljning av hantering av händelsen		30
Samordnande		30
Inriktning och samordning		30
Miljöuppföljning		30
Samordnande		30
Inriktning och samordning		30
Uppföljning av samhällspåverkan		30
Samordnande		30
Inriktning och samordning		30

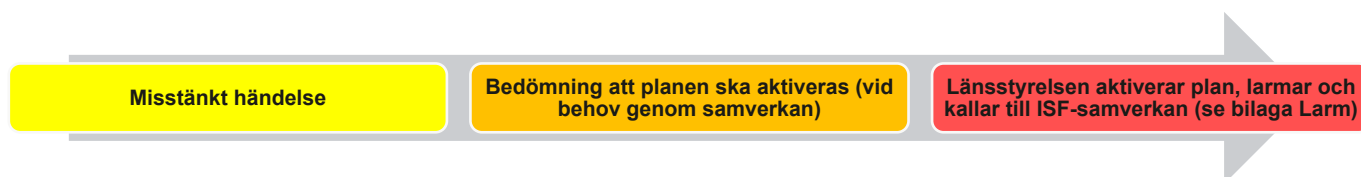
BILAGEFÖRTECKNING	31
--------------------------------	-----------

Aktivering av planen och larmning

Hjälpkriterier för aktivering av planen

Aktivering av beredskapsplan	Tvekan om aktivering	EJ aktivering
Något av följande är inblandat: - Lastfartyg - Passagerarfartyg - Statsfartyg Dessutom: - Överhängande fara för eller redan inträffat större utsläpp till sjöss (gäller även andra farliga ämnen än olja, inklusive gas och radioaktivt) - inblandade fartyg befinner sig inom länet (oavsett destination eller drivriktning) - inblandade fartyg befinner sig på internationellt vatten på väg mot länet - utsläpp befinner sig inom eller på väg mot länet	Om det råder tvekan om planen ska aktiveras, ska länsstyrelsen snarast sammankalla en första samverkan, i syfte till att fastställa <u>om</u> beredskapsplanen ska aktiveras. Till denna samverkan ska följande aktörer kallas: - Sjöfartsverket - Kustbevakningen - Räddningscentral Mitt - Länsstyrelsen - Region Gotland	Endast <u>mindre</u> båtar/fartyg är inblandade t.ex: - Fiskebåt - Segelbåt - Motorbåt

Larmning

Larmning	Larmväg och metod	Larma följande aktörer ¹ :
En aktör som anser att kriterierna för aktivering av denna plan är uppfyllda, ska kontakta Länsstyrelsen i Gotlands läns Tjänsteperson i Beredskap (TiB). Om det är uppenbart att planen ska aktiveras, ska länsstyrelsen omedelbart aktivera planen och kalla aktörer till samverkan.	Vid larmning ska <u>minst</u> följande budskap överlämnas av länsstyrelsen: ”En fartygsolycka har skett. Beredskapsplan Stor fartygsolycka Gotland ska aktiveras. Länsstyrelsen i Gotlands län kommer att kalla till samverkan. Förbered ert deltagande i enlighet med beredskapsplanens bilaga ISF-samverkan.” Om planen ska aktiveras, fastställer länsstyrelsen tidpunkt och plats/sambandsmedel för ISF-samverkan. En avvägning måste göras mellan hur snabbt samverkan måste ske och hur lång tid aktörer behöver för att förbereda sig. Det är viktigare att samverkan sker tidigt än att fullständigt underlag och närvaro finns!	- Sjöfartsverket - Kustbevakningen - Transportstyrelsen - Räddningscentral Mitt - Region Gotland - SMHI - Myndigheten för civilt försvar (MCF) - Försvarsmakten - Polisen - Krisinformation.se - Trafikverket - Civilområdeskansliet

¹ Kontaktuppgifter finns i bilaga Samband.

Regional inriktning och samordning

Övergripande förhållningssätt

Fram till att en gemensam lägesuppfattning etablerats genom samverkan, ska aktörer agera självständigt och vidta åtgärder enligt följande:

- Det är bråttom
- Ett utsläpp kommer att ske
- Förstärkningsresurser kommer att behövas
- Människor kommer att behöva sjukvård
- Ett brott har begåtts
- Fartyg kommer att tas in till en gotländsk hamn
- Prioritering av insatser och åtgärder

Det offensiva förhållningssättet syftar till att aktörer ska vara förberedda på en oväntad förvärrad händelseutveckling. Tillbudet med passagerarfärjan Stena Scandica visade hur ett till synes stabilt läge snabbt riskerade utvecklas till den största fartygskatastrofen sedan Estonia.

Inriktning

INLEDANDE <u>AKTÖRSGEMENSAM</u> PRIORITERING AV INSATSER		
Prio	Önskad effekt	Metod
1	Räddande av liv går före övriga prioriteringar	Enskilda aktörers prioriteringar.
2	Gemensam lägesuppfattning hos de operativa resurserna.	Direktsamverkan mellan sjöaktörer och landaktörer.
3	Korrekt identifiering av farliga ämnen kopplade till utsläpp.	Samordnad provtagning, analys och verifiering.
4	Gemensam prioritering av insatser och åtgärder.	Använda förberedda prioriteringar i Digital Miljöatlas, samt kunna omvärdera utifrån den unika situationen.
5	Kraftsamla länets resurser.	Aktörsgemensam inriktning och samordning.
6	Använda tillgängliga resurser.	Tidigt begära stöd från nationella och internationella stödresurser.
7	Nyttja samhället som resurs och ge allmänheten möjlighet att vidta egna skyddsåtgärder.	Samordnad kriskommunikation till allmänhet, media och övriga aktörer.

INLEDANDE <u>AKTÖRSGEMENSAM</u> PRIORITERING AV SKYDDSVÄRDEN	
Prio	Önskad effekt
1	Räddande av liv går före övriga prioriteringar
2	Oersättliga värden (t.ex. systemkollapsande påverkan i Östersjön eller lokalt)
3	Svårersättliga samhällsvärden (t.ex. förändring av långsiktiga förutsättningar för levnadskvalité och näringar)
4	Svårersättliga miljövärden
5	Avvägning mellan ekonomisk rimlighet och möjlighet att få ersättning för kostnader
6	Avvägning mellan geografiska områden där förutsättningar för skydd och sanering är goda, men nyttan är mindre – kontra områden där förutsättningarna är dåliga, men nyttan stor.
7	Nyttja samhället som resurs och ge allmänheten möjlighet att vidta egna skyddsåtgärder.

[Karta Översiktskarta Östersjön]:

- Gränser för sjöräddningsområden;
- Gränser zonindelning till sjöss;
- Nödhamnar (även i andra länder);
- Huvudfartygsleder;
- Nationsgränser (även till sjöss).

[Karta Gotlands län inkl. hav]:

- Gränser zonindelning till sjöss;
- Nödhamnar;
- Hamnar. Visby, Slite, Klintehamn, Fårösund, Storugns, Kappelshamn, ROnehamn, Visby – Uppdelning på två nivåer. KBV får avgöra. Skilj på kommunala (hänvisning resursbilaga).

Samverkan och ledning

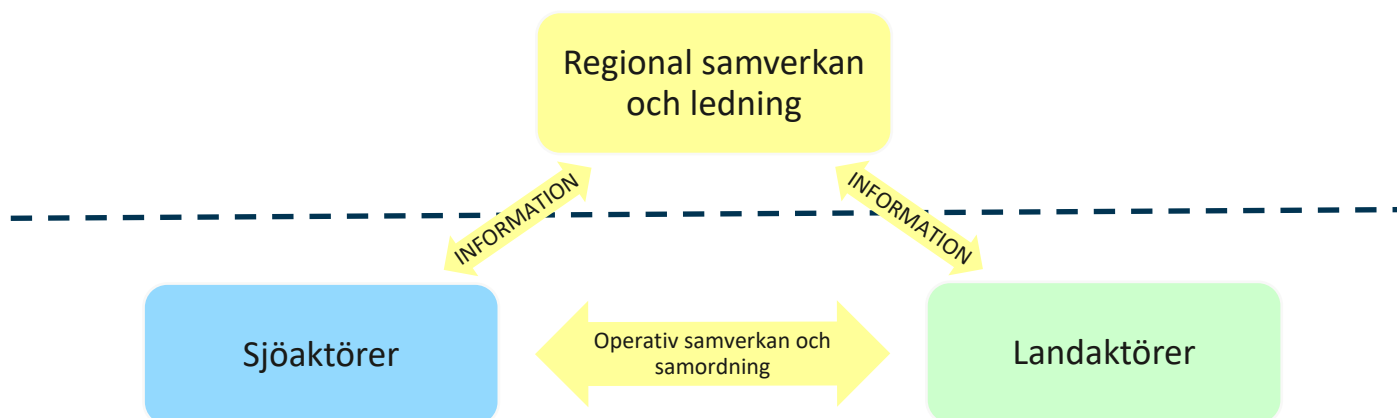
Inriktning

Länsstyrelsen ska kalla till och leda regional samverkan och ledning så länge:

- inblandade fartyg befinner sig inom länet (oavsett destination eller drivriktning);
- inblandade fartyg befinner sig på internationellt vatten på väg mot länet;
- utsläpp befinner sig inom eller på väg mot länet.

Om händelsen involverar andra län, ska länsstyrelsen fastställa ansvarsförhållanden och gränsdragningar inom Gotlands län i förhållande till andra län och ledningsnivåer – och snarast meddela detta till inblandade aktörer i länet.

Kontakter mellan aktörer mestadels vana vid verksamhet till sjöss respektive på land (benämns fortsättningsvis sjö- respektive landaktörer) ska underlättas genom ”operativ samverkan och samordning”. Detta innebär att enskilda och praktiska frågor ska lösas genom direkt samverkan och få kontaktpunkter, och inte fördröjas genom regionala samverkansmöten:

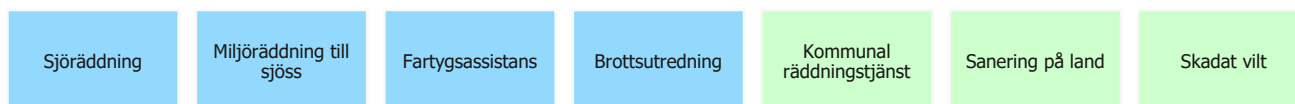
Regional samverkan och ledning - ISF

Länsstyrelsen ska kontinuerligt kalla till och leda regional samverkan i form av en inriktnings- och samordningsfunktion.² Kallade aktörer ansvarar för att delta vid samverkan med lämplig representation. Samverkan ska:

- **inledningsvis** fokusera på att fastställa en kortsiktig aktörsgemensam inriktning och samordning, i syfte att kraftsamla samhällets resurser i rätt riktning – prioriterat mot räddningstjänster. Detta ska minst omfatta:
 - samordning av kommunikation,
 - delning av information,
 - tydliggörande av ansvar, roller och juridiskt ramverk,
 - prioritering av skyddsvärden och åtgärder,
 - inriktning och samordning av resurser;
- **därefter** prioritera resurser för att stödja insatsledning - framför en långsiktig aktörsgemensam inriktning;
- **i nästa skede**, utifrån rådande prioriteringar, genom länsstyrelsens samordning verka för att fastställa en långsiktig inriktning och samordning för samtliga insatser och samordningsområden.

Samverkan kring insatser

Regional samverkan ska initialt beröra följande insatser³:

Samverkan kring samordningsområden

Regional samverkan ska initialt beröra följande samordningsområden⁴:

Aktörsöversikt ISF

Till det första ISF-mötet ska samtliga aktörer på nedanstående lista kallas. Utifrån situationen kan även andra aktörer vara relevanta. I slutet av mötet fastställs vilka av aktörerna som fortsatt behöver kallas till samverkan. Dagordning finns i bilaga ISF-samverkan.

Deltagande aktör	Roll i samverkan
------------------	------------------

² ISF är MCFs koncept för samverkan där aktörers representanter förväntas kunna tala för sin aktörs ståndpunkt. Aktörer förväntas dela information i syfte att skapa en gemensam lägesbild och komma överens om gemensam inriktning och samordning. Om vissa aktörer inte hinner delta i en första samverkan, ska samverkan ändå genomföras med de som kan - för att vinna tid. Länsstyrelsen ska kalla samtliga aktörer till uppföljande ISF i närtid, i syfte att alla aktörer ska vara närvarande.

³ Regional beredskapsplanering har identifierat att insatserna har en särställning i tidigare fartygsolyckor. Olika statliga räddningstjänster har tydligt lagrum och ansvariga myndigheter, men vissa områden har diffusa ansvarsförhållanden, men tenderar att få stor samhällspåverkan.

⁴ Regional beredskapsplanering har identifierat att vissa viktiga områden ofta uppmärksammas för sent i händelsehanteringen. Handlingsfrihet inför oväntade friktioner skapas genom att tidigt tydliggöra ansvar, roller och nyttja varandras resurser och expertis. Flera av dessa frågor kan också vara starkt laddade för allmänhet och media om de inte hanteras i tid.

Länsstyrelsen i Gotlands län 	• Regionalt geografiskt områdesansvarig myndighet. • Kallar till och leder regional samverkan. • Samordnar aktörsgemensam kommunikation. • Samordnar (vid behov) nationella och internationella förstärkningsresurser • Samordnar informationsdelning och sammanställer regional samlad lägesbild (inklusive sjölägesbild) som rapporteras till högre ledningsnivåer. • Förvaltar Gotska Sandön och Naturvårdsverkets fastigheter/områden. • Erbjuder expertstöd miljöpåverkan hav.
Sjöfartsverket 	• Företräder insatsen sjöräddning. • Delar sin sjölägesbild.
Transportstyrelsen 	• Företräder insatsen fartygsassistans.
Kustbevakningen 	• Företräder insatsen miljöräddning till sjöss. • Företräder insatsen brottsutredning. • Delar sin sjölägesbild. • Kan prognosticera drivriktning av fartyg samt utsläppsspridning. • Samordnar vissa internationella förstärkningsresurser.
Räddningscentral Mitt 	• Företräder insatsen kommunal räddningstjänst. • Kan påkalla räddningspersonal att flygas ut till haverist. • Kan påkalla statliga förstärkningsresurser t.ex. oljeskyddsdepåer.
Region Gotland 	• Lokalt geografiskt områdesansvarig myndighet. • Delar lokal samlad lägesbild. • Redovisar kommunens skyddsvärden. • Redovisar sjukvårdsresurser, saneringsresurser och övriga kommunala resurser. • Redovisar anvisningar för avfallshantering. • Rekommenderar vilka havs- och kustområden som bör prioriteras för miljöräddning, samt hantering av skadat vilt.
SMHI	• Kan producera specifika land- och sjöväderprognoser. • Kan prognosticera drivriktning av fartyg samt utsläppsspridning.
Myndigheten för civilt försvar 	• Erbjuder nationella förstärkningsresurser. • Samordnar vissa internationella förstärkningsresurser. • Nationell samordning oljeskydd.
Havs- och Vattenmyndigheten	• Tillhandahåller expertstödet "Miljöjouren". • Erbjuder expertstöd kring havs- och vattenfrågor.
Försvarsmakten	• Redogör för tillgängliga marina och landbaserade stödresurser.
Polismyndigheten	• Gränskontroll. • Eftersök av försvunna personer.
Trafikverket 	• Sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Transporter. • Driver vägfärjorna till och från Fårö. • Redogör för framkomlighet på statliga vägar. • Redogör för tillgängliga lokala stödresurser.
Krisinformation.se 	• Tillhandahåller och kan rekommendera kommunikationsvägar på nationell nivå.

**Civilområdeskansliet
(Länsstyrelsen i
Stockholms län)**

- Företräder högre regional ledning.
- Delger eventuell högre regional samlad lägesbild.

Kring de drabbade fartygen finns en krets med olika privata och internationella organisationer kopplat till sjöfart. Dessa har sedan länge inarbetade rutiner för hur större fartygsolyckor ska hanteras och har genom avtal tillgång till privata och även internationella resurser. De besitter ofta detaljerad information om läget på fartyget och vilka åtgärder som vidtas för att undsätta fartyget på privat väg.

Inblandade myndigheter ska tidigt och fortlöpande försöka etablera kontaktvägar med dessa för att händelsehanteringen ska bli effektiv och kanalisera resurser till rätt saker.

Vid en fartygsolycka kan följande funktioner och aktörer bli inblandade:

- Befälhavaren och besättningen på fartyget
- Fartygets rederi
- Rederiets försäkringsbolag, restvärdesledare och internationella skadefonder
- Eventuella ägare och försäkringsbolag av last
- Eventuella passagerare, researrangörer och deras hemmanationer

Operativ samverkan och samordning mellan land och sjö

Principen är att sjö- respektive landaktörer ska samordna sig genom **kontaktpunkter** och anpassa insatser till sjöss respektive på land för att effektivt kunna lösa minutoperativa frågor genom direktsamverkan i området utan att behöva förannmäla frågan till regional samverkan.

Därför ska aktörer i regional samverkan tidigt tydliggöra vilka frågor som bör tas i ISF-samverkan respektive operativ direktsamverkan genom kontaktpunkter.

Sjöaktörerna som agerar kontaktpunkt ska också sträva efter att en samverkansperson fysiskt placeras hos landaktörernas kontaktpunkter – och vice versa. Detta för att underlätta förståelsen i beslutsfattandet, då hantering till sjöss och på land skiljer sig mycket åt i rutiner och språkbruk.

Sjöaktörernas två kontaktpunkter

Så länge sjöräddning pågår, agerar den OSC (on-scene coordinator) som utsetts av Sjöfartsverket som kontaktpunkt för den minutoperativa samverkan som övriga aktörer har behov av.

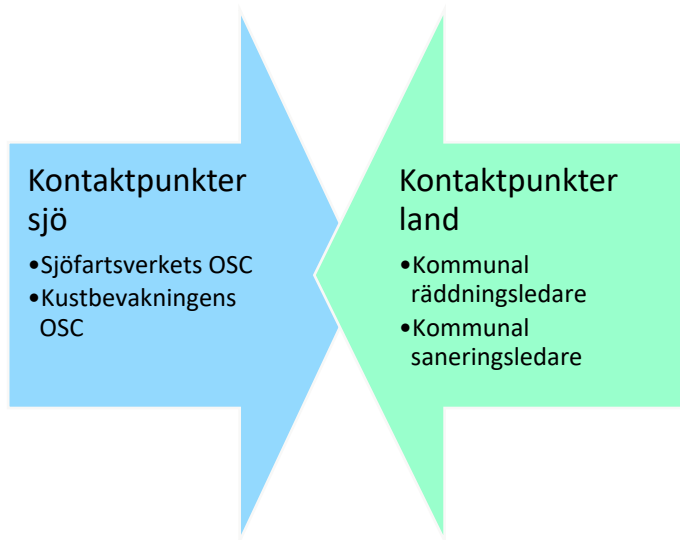
Så länge miljöräddningstjänst till sjöss pågår, agerar den OSC (on scene commander/coordinator) som utsetts av Kustbevakningen som kontaktpunkt för den minutoperativa samverkan som övriga aktörer har behov av.

Dessa båda OSC kan komma att verka samtidigt i samma insats. Beroende på om frågorna gäller den livräddande insatsen eller den miljöräddande insatsen så tas detta med berörd OSC.

Landaktörernas två kontaktpunkter

Så länge kommunal räddningstjänst pågår, agerar den kommunala räddningsledaren kontaktpunkt för den minutoperativa samverkan som övriga aktörer har behov av.

Så länge sanering på land pågår, agerar den kommunala saneringsledaren kontaktpunkt för den minutoperativa samverkan som övriga aktörer har behov av.

Beredskapsplaneringen utgår från tidigare erfarenhetsrapporter och haveriutredningar, där det vid stora komplicerade fartygsolyckor finns en uppenbar svårighet i att få smidigt samarbete mellan sjö och land. Båda "arenorna" skiljer sig ofta i fackspråk, kartunderlag/sjökort, rutiner, vanor m.m. Dock möts ofta dessa två arenor, då det mesta som börjar till sjöss, förr eller senare når land. Principen kring operativ samverkan och samordning, samt samverkanspersonerna är tänkt att skapa denna smidighet.

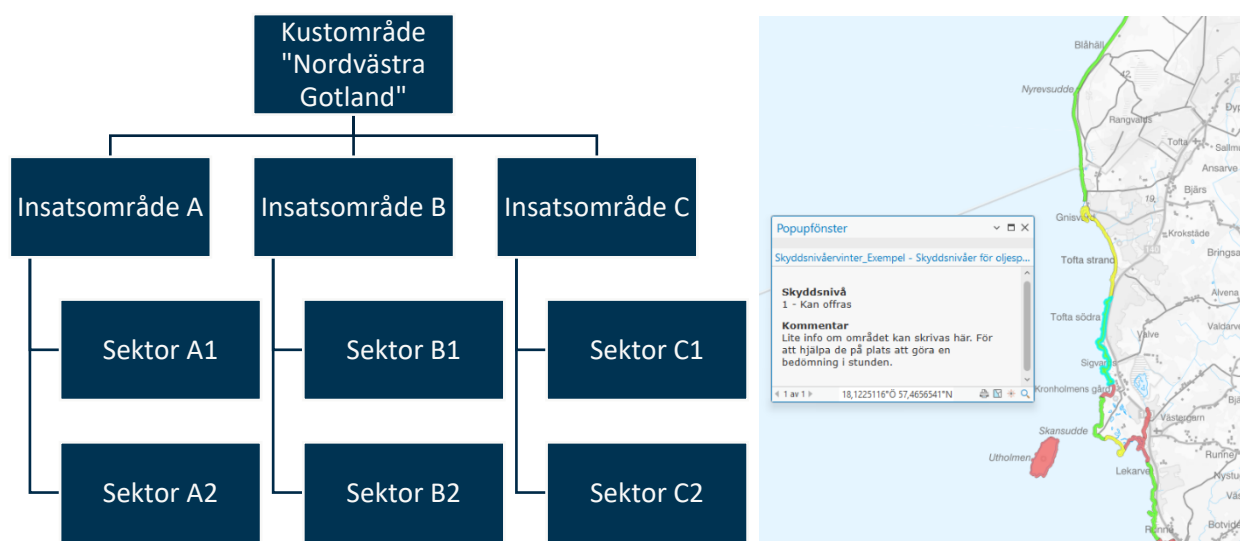
Indelning och prioritering av geografiska områden

Kustområden och underliggande insatsområden finns fastställda i förväg i det geografiska informationssystemet Digital Miljöatlas. Insatsledare får dela in insatsområden i sektorer enligt egen anpassning. Sådan indelning ska meddelas till övriga aktörer genom regional samverkan eller operativ direktsamverkan.

Den förutbestämda indelningen av kustområden och insatsområden har tagit hänsyn vilka strandområden eller grunda områden som bör hanteras av sjö- respektive landaktörer. Indelningen är inte juridiskt bindande, och aktörer får i direktsamverkan ändra denna indelning för att uppnå bäst effekt i hantering av händelsen. Indelningen finns distribuerad i förväg som digitala kartlager till aktörers ledningssystem. Lagren kan begäras från länsstyrelsen.

Kartor över kustområden och insatsområden, samt förutbestämd prioritering finns i bilaga prioriteringskartor.

Exempel: "Olja har påträffats på Nordvästra Gotland i sektor C2. Sök av insatsområde C efter ytterligare olja".

Den juridiska gränsen mellan land och sjö går vid vattenlinjen. I vissa fall finns en annan gräns definierad t.ex. kring hamnar där gränsen kan gå en bit ut i vattnet. MEN detta ska inte ses som en gräns eller hinder för egen organisations åtgärder. Sjö- respektive landaktörer ska tidigt ta kontakt för att samordna åtgärder där gränsdragningen är oklar. Båda har mandat att och ska vidta skyddsåtgärder i den andra aktörens områdesansvar – om det bedöms vara av godo. Ett exempel är grunda kustområden (formellt statligt vatten) där Kustbevakningen inte har utrustning för att genomföra åtgärder, men kommunal räddningstjänst kan nå ut med landbaserad personal.

Kriskommunikation

Erfarenheter visar att tidiga kommunikationsinsatser frigör kommunikationsresurser på sikt. Det betyder att direkt berörda aktörer får och får genomföra initiala kommunikationsinsatser i väntan på samordning. Initiala kommunikationsinsatser kan få stor betydelse i ett senare skede om de bedöms gynna exempelvis fastighetsägares och verksamheters möjlighet att tidigt vidta egna skyddsåtgärder längs den hotade kuststräckan.

Inriktning

Samordnad kommunikation ska:

1. ge en bild av vad som hänt;
2. redogöra för vad ansvariga aktörer gör för att hantera situationen;
3. redogöra för vad ansvariga aktörer vill att berörda samt övrig allmänhet ska göra;
4. berätta var ytterligare information finns.

Målbild

Inledningsvis ska kommunikationsinsatser prioriteras som ger aktörer, fastighetsägare och verksamheter vid kusten och allmänhet möjlighet att vidta egna skyddsåtgärder.

Över tid ska kommunikationsinsatserna leda till att:

- spontanfrivilliga vet till vilken aktör de ska vända sig;
- allmänhetens uppfattning om händelsen är baserad på fakta;
- allmänhetens känner att samhället tar ett ansvar för att miljö och djurliv skyddas.
- näringar och verksamheter känner att samhället tar ett ansvar för att skydda dem mot ekonomisk skada, och att stöd finns med information om möjligheter till ekonomisk ersättning.

Samordning

Regional samordning av kommunikation ska ske inom ramen för [ISF](#)-samverkan, vilken organiseras av länsstyrelsen. Däremellan ska länsstyrelsen vid behov organisera särskilda samverkansformer avgränsade mot kommunikation/kommunikatörer. Under sistnämnda prioriteras att:

- fastställa en gemensam kommunikativ lägesbild
- fastställa gemensamma budskap
- tydliggöra samverkansbehov
- tydliggöra kontaktvägar till respektive aktörs kommunikationsfunktion.

Utöver detta, ska enskild aktör rapportera framtagna aktörsspecifika budskap och utsedda talespersoner.

Länsstyrelsen ska erbjuda arrangera planerade aktörsgemensamma pressträffar i samarbete med övriga aktörer. Vid aktörsgemensamma presskonferenser bör aktörsföreträdare bära uniform eller motsvarande, i syfte att skapa tydlighet och igenkänning när många aktörer agerar parallellt i bild.

Målgrupper - exempel

Lokalboende	Frivilliga	Besöksnäringen
-------------	------------	----------------

BEREDSKAPSPLAN Stor Fartygsolycka Gotland

Markägare (även mindre öar)	Djurägare	Kustnära lantbrukare
Turister	Företag	Fritidsföreningar
Båtklubbar och båtägare	Fiskerinäringen	Sportfiskare

Information

Alla aktörer arbetar tillsammans med att samla in och dela information som **någon** kan ha nytta av. Detta förhållningssätt innebär att dela information – även om informationen för den egna aktören inte är relevant. Följande punkter anger kända informationsområden där en aktörs vidarerapportering visat sig viktig för andra aktörer:

- Egen verksamhet i geografiska områden (i syfte att kunna upptäcka ej behörig verksamhet);
- Genomförda eller planerade provtagningar;
- Faktiska väderförhållanden/vattentemperatur/vattenstånd på plats (inför delning av data om vattendjup, ska Sjöfartsverket eller Kustbevakningen rådfrågas);
- Reaktioner hos allmänheten och media;
- Påverkan på djurlivet.

Information till övriga aktörer och allmänheten samt bevakning av samhällspåverkan genom regionala samverkanskonferenser

Utifrån en bedömning av samhällsaktörers och sektorerers behov av information, ska länsstyrelsen kalla till regionala samverkanskonferenser. Syftet är främst att information om händelsen ska delas bredare och att kommunen ska kunna fånga upp händelsens påverkan på samhället, men även att ge tillfälle till kommunikation och frågor, samt fånga upp ”okända” resurser att nyttja.

Länsstyrelsen bjuder, utifrån en behovs- och aktörsanalys, in till en eller flera regionala samverkanskonferenser, beroende på målgrupper och syften.

Rapportering och lägesbilder

Länsstyrelsen ska sammanställa regional samlad lägesbild utifrån rapporterad lokal samlad lägesbild, sjöaktörers lägesbilder och landaktörers lägesbilder. Mängden/omfattningen av rapportering ska anpassas efter behov:

Regional samlad lägesbild

Lokal samlad
lägesbild

Sjöaktörers
lägesbilder

Landaktörers
lägesbilder

Tekniska informationssystem (se bilaga Informationssystem för detaljer)

System (Kontakt)	Länk	Kommentar
SafeSeaNet (Sjöfartsverket)	portal.emsa.europa.eu/home	Dataprogram för sjötrafikdata och info om tillbud/olyckor. Innehåller detaljerade uppgifter om fartyg, aktuell position och resväg, gods. Inloggningsuppgifter kan begäras hos Sjöfartsverket. Aktörer kan ansöka om behörighet till öppen modul "SEG".
CleanSeaNet (Sjöfartsverket)	www.emsa.europa.eu/csn-menu.html	Satellitbilder av utsläpp.
Vind och Vatten (Sjöfartsverket)	viva.sjofartsverket.se	Väderdata, vattenstånd och vattentemperatur för Sveriges kust. Kopplat till fem väderstationer i länet.
SeaTrack web (SMHI/Kustbevakningen)	stw.smhi.se/	Driftsprognoser av utsläpp.
Sjöbasis	Kontakta Kustbevakningen	"Civilt sjöläge". Innehåller sekretessuppgifter. Öppna uppgifter kan nås via SafeSeaNet "SEG" (se ovan).
WIS (MCF)	swis.se	Används normalt vid nationell samverkan. Aktörsprofil kan beställas hos MCF. Internt brukar aktörer ha WIS-administratörer, som kan ge behörighet till enskilda användare.
Digital Miljöatlas (Länsstyrelsen)	ext-webbgis.lansstyrelsen.se/digital-miljoatlas/	Dataprogram för kartlager (GIS) med information om <u>planerad</u> indelning och prioritering av länet.
Copernicus Emergency Management Service Mapping (MCF)	www.mcf.se/sv/verktyg--tjanster/copernicus-ems www.copernicus.eu/sv	Dataprogram för tillgång till EU:s satellittjänst Copernicus. Inloggningsuppgifter kan begäras hos MCF.
RIB (MCF)	www.mcf.se/sv/verktyg--tjanster/RIB/	Bibliotek + Farliga ämnen
MAR-CIS (Kustbevakningen)	portal.emsa.europa.eu	"Marine Chemical Information Sheet" är en databas med faktablad om kemiska ämnen. Kräver inlogg.
Farligt Gods (Brandskyddsföreningen)	farligtgoods.brandskyddsforening.se	Förteckning kemiska ämnen. Kräver abonnemang (årsavgift) och inlogg.
Kemiska ämnen (Chemwise)	www.kemiskaamnen.se	Förteckning kemiska ämnen. Kräver abonnemang (årsavgift) och inlogg.
Fornsök (Riksantikvarieämbetet)	app.raa.se/open/fornsok/ (zooma in för att se symboler)	Kända vrak och strandnära lämningar som inte är sekretessbelagda. Vissa lämningar till sjöss saknas. För fullständig överblick – kontakta Sjöfartsverket om det finns sekretessbelagda data att ta hänsyn till.
Riksantikvarieämbetet s öppna geodata	www.raa.se/hitta-information/oppna-data/oppna-data-portal/	Portalingång för olika databaser/kartdata – betydligt mer detaljerat än Fornsök.
IGP&I:s skeppsregister (IGP&I)	www.shipownersclub.com/vessel-search/	Om fartyget påträffas i registret, så innebär det att fartyget är anslutet till ett försäkringsbolag inom IGP&I.
Skyddad natur (Naturvårdsverket)	www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/kartverket-skyddad-natur/	Nationalparker, naturreservat, övriga skyddade områden m.m.
Försvarsmaktens Riksintressekatalog	www.forsvarsmakten.se/om-forsvarsmakten/myndighetsinfor	Kartor och information om totalförsvarets militära del i Gotlands län. Uppdelad i län, skjutfält m.m.

BEREDSKAPSPLAN Stor Fartygsolycka Gotland

(Försvarmakten)	mation/dokument/riksintressen/riksintressekatalog/	
Lantmäteriet	www.lantmateriet.se/sv/geodata/vara-produkter/	En mängd olika geodataprodukter t.ex. vem som äger skadedrabbade fastigheter.

[Karta Gotland län inkl. hav Resurser

- Regionala resurser (se bilaga Resurser)

[Faktaruta: Inriktningen är att **ingen aktör ska tveka** att begära stöd på enklast möjliga sätt. Men när begäran har gjorts, ska ledningsorganisationen informeras, för att samordning och uppföljning ska kunna ske.]

Säkerhetsfrågor

Statsfartyg eller misstänkta fartyg/farkoster

Misstänkta fartyg/farkoster som befinner sig i eller nära händelsen ska rapporteras till Försvarmakten. Samtidigt ska inblandade aktörer löpande informera om vilka egna enheter som rör sig i området.

Om frågan bedöms kunna påverka rikets säkerhet, ska länsstyrelsen överväga parallell hantering av säkerhetsfrågan och samtidigt söka samråd med högre ledningsnivåer.

Militärt område

Insatser ska planeras för att om möjligt undvika militära områden. Om hanteringen är i eller nära en militär anläggning eller område, ska kontakt tas med Försvarmakten.

Höjd beredskap

Hantering av händelsen och resursfördelning ska ske inom ramen för gällande totalförvarsledning och planering. Detta innebär att denna beredskapsplan kan komma att ersättas eller improviseras i en situation där Försvarmaktens intressen går före övriga aktörers möjligheter att agera enligt planen.

Militär personal och resurser ska om möjligt och rimligt hållas åtskilda från civila motsvarigheter av folkrättsliga skäl och för att inte röja militära enheter och anläggningar.

Ansvariga aktörer ska vid första större samverkansmötet behandla frågor rörande:

- omhändertagande av krigsfångar och andra länders personal, passagerare och avlidna;
- omhändertagande av fientligt lands fartyg och gods;
- påverkan på totalförsvarsförmågan.

Inriktningar och samordning för insatser

Mer förklarande information om aktörer, juridiskt stöd m.m. återfinns i olika bilagor. Nedanstående redogör endast kort om vem som är huvudansvarig aktör samt regional inriktning och samordning:

Insats	Ansvarig myndighet	Representation i regional samverkan	Operativ samverkan och samordning
Sjöräddning	Sjöfartsverket	Sjöfartsverket	Vid behov genom kontaktpunkt sjöaktörer
Miljöräddning till sjöss	Kustbevakningen	Kustbevakningen	
Fartygsassistans	Transportstyrelsen	Transportstyrelsen	
Brottsutredning	Kustbevakningen	Kustbevakningen	
Kommunal räddningstjänst	Region Gotland	Räddningscentral Mitt	Vid behov genom kontaktpunkt landaktörer
Sanering på land	Region Gotland samordnar	Region Gotland	
Skadat vilt	Region Gotland samordnar	Region Gotland	

Sjöräddning

Ansvarig 	Inriktning och samordning
Sjöfartsverket ansvarar genom räddningsledare hos Sjö- och Flygräddningscentralen i Göteborg. On-Scene Coordinator (OSC) utses på skadeplats. Vid koordinering av flygande resurser kan även Air Coordinator (ACO) utses.	Sjöräddning är prioriterad före andra insatser. Sjöfartsverkets ska under pågående sjöräddning agera kontaktpunkt för landaktörernas behov av operativ samverkan och samordning. Landaktörerna ska kanalisera sitt stöd genom sin egen kontaktpunkt. Landaktörernas ska bland annat erbjuda stöd med samordning av mottagande av passagerare/besättning på land, registrering/identifiering, medicinsk vård, inkvartering och transporter. Sjöfartsverket ska företräda insatsen sjöräddning vid regional samverkan och ska löpande rapportera lägesbild till länsstyrelsen. I övrigt se Sjöfartsverkets egna planer eller information i bilagor.

Miljöräddning till sjöss

Ansvarig 	Inriktning och samordning
Kustbevakningen ansvarar genom räddningsledare i sin ledningscentral. On-Scene Commander eller Coordinator (OSC) utses på skadeplats. Vid koordinering av flygande resurser kan även Air Coordinator (ACO).	När Sjöfartsverket avslutat sjöräddningsinsatserna, ska Kustbevakningen under pågående miljöräddning till sjöss agera kontaktpunkt för landaktörernas behov av operativ samverkan och samordning. Landaktörerna ska kanalisera sitt stöd genom sin egen kontaktpunkt. Landaktörernas ska bland annat erbjuda lämpliga platser för Kustbevakningens basplatser (landresurser), avfallsanvisningar och landtransporter. Landaktörer ska också understödja med miljöräddning i havsområden där Kustbevakningen inte kan verka nära land. Kustbevakningen ska företräda insatsen miljöräddning vid regional samverkan och ska löpande rapportera lägesbild till länsstyrelsen. I övrigt se Kustbevakningens egna planer eller information i bilagor.

Fartygsassistans 	
Ansvarig 	Inriktning och samordning
Transportstyrelsen ansvarar för Maritime Assistance (MAS) som aktiveras via Sjöfartsverkets Sjö- och Flygledningscentral i Göteborg. Fartygsinspektör kan komma att sändas till haverist.	Operativa resurser samordnas via sjöaktörernas kontaktpunkt. Fartygsassistans ska understödjas av landaktörer. Behov av <u>operativt</u> stöd från landaktörer ska i första hand kanaliseras genom sjöaktörernas kontaktpunkt. Transportstyrelsen ska företräda insatsen fartygsassistans vid regional samverkan och ska löpande rapportera till länsstyrelsen. I första hand ska utsedda skyddade platser (Port of Refuge) i länet nyttjas - Slite hamn och Klintehamns hamn.⁵ ⁶ I andra hand utses platser med hänsyn till omständigheterna. Om fartygets flaggstat inte är ett EU-land eller natoland, ska en bedömning göras om fartyget kan utgöra en säkerhetsrisk. Om misstanke finns, ska skyddad plats sökas utanför länet. Om inga alternativ finns, ska berörda myndigheter kontaktas i syfte att säkerställa behövliga säkerhetsåtgärder. Vid en pågående bärgning (bogsering) ska övriga aktörer planera för att något går snett, och vidta förebyggande åtgärder för att olyckan kan komma att förvärras eller att ett utsläpp kan komma att ske. I övrigt se Transportstyrelsens egna planer eller information i bilagor.

Brottsutredning 	
Ansvarig 	Inriktning och samordning
Kustbevakningen ansvarar för brottsutredning genom utsedd förundersökningsledare. Vissa brott kan behöva hanteras av Polismyndigheten.	Om Kustbevakningen avslutar sin miljöräddningstjänst, ska Kustbevakningen löpande hålla länsstyrelsen informerad om fortsatt brottsutredning (eller tills dess annan myndighet tar över förundersökningen). Kustbevakningen ska ge anvisningar till övriga aktörer för att brottsutredningen ska få bra förutsättningar. Alla aktörer har ett ansvar för att hållas sig informerade om Kustbevakningens anvisningar. Operativt stöd från landaktörer ska i första hand kanaliseras genom sjöaktörernas kontaktpunkt. Kustbevakningen ska företräda insatsen brottsutredning vid regional samverkan och ska löpande rapportera till länsstyrelsen. I övrigt se Kustbevakningens egna planer eller information i bilagor.

Kommunal räddningstjänst 	
Ansvarig 	Inriktning och samordning
Räddningscentral Mitt (RC Mitt) i Täby agerar på ansvarig kommuns	Kommunal räddningstjänst ska under pågående kommunal räddningstjänst agera kontaktpunkt för sjöaktörernas behov av operativ samverkan och samordning. Sjöaktörerna ska kanalisera sitt stöd

⁵ https://www.transportstyrelsen.se/globalassets/global/regler/remisser/sjofart/tss-2019-3262-bilaga-1_rev.-beskrivning-av-de-skyddade-platserna-i-sverige.pdf

⁶ [tss-2019-3262-bilaga-2_rev.-karta-samt-tabell-pa-skyddade-platser-i-sverige.pdf](https://www.transportstyrelsen.se/globalassets/global/regler/remisser/sjofart/tss-2019-3262-bilaga-2_rev.-karta-samt-tabell-pa-skyddade-platser-i-sverige.pdf)

uppdrag (Region Gotland) och utser räddningsledare. Skadeplatsorganisation utses för kustområden, insatsområden och sektorer. Områdesledning utses om det är lämpligt.	genom sin egen kontaktpunkt. Sjöaktörernas ska bland annat erbjuda stöd med att försöka styra haverister eller utsläpp för att underlätta för kommunal räddningstjänst. RC Mitt ska företräda insatsen kommunal räddningstjänst vid regional samverkan och ska löpande rapportera till länsstyrelsen. I övrigt se den kommunala räddningstjänstens egna planer eller information i bilagor.
---	--

Sanering på land 	
Samordnande 	Inriktning och samordning
Kommunen (Region Gotland) samordnar genom utsedd saneringsledare. Områdesledare utses för kustområden. Insatsledare utses för insatsområden. Sektorsledare utses för sektorer.	Om kommunal räddningstjänst är avslutad, ska saneringsledare agera kontaktpunkt för sjöaktörernas behov av operativ samverkan och samordning. Sjöaktörerna ska kanalisera sitt stöd genom sin egen kontaktpunkt. Sjöaktörernas ska bland annat erbjuda stöd med att försöka hindra att en haverist eller utsläpp påverkar land. Region Gotland ska företräda insatsen sanering vid regional samverkan och ska löpande rapportera till länsstyrelsen. Region Gotlands Miljönämnd ska rådfrågas innan saneringsinsatser påbörjas. Länsstyrelsen ska erbjuda stöd kring frågor om avlysning och terrängkörning. Förberett underlag i Digital Miljöatlas ska användas som utgångspunkt för prioritering. I ett akut läge, ska övergripande prioriteringsordning vara: • Sanering för att typinsatser kring fartygsolyckan ska kunna bedrivas; • Sanering för att enskilda drabbade samhällsviktiga verksamheter ska kunna fortgå; • Sanering enligt underlag i Digital miljöatlas. I övrigt se Region Gotlands egna planer eller information i bilagor.

Skadat vilt 	
Samordnande 	Inriktning och samordning
Kommunen (Region Gotland) samordnar genom Katastrofhjälp – Fåglar och vilt Gotland (KFV-Riks). Områdesledare utses för kustområden. Insatsledare utses för insatsområden. Sektorsledare utses för sektorer.	Samverkan med sjöaktörer rörande operativa frågor ska kanaliseras genom landaktörernas kontaktpunkt. Region Gotland ska företräda insatsen skadat vilt vid regional samverkan och ska löpande rapportera till länsstyrelsen. Naturvårdsverkets och Hav- och Vattenmyndighetens riktlinjer ska följas, men anpassas lokalt. Hanteringen ska ske samordnat. Region Gotland ska ge övriga aktörer anvisningar för hur förstärkningsresurser eller spontanfrivilliga kopplat till skadat vilt ska kanaliseras. Länsstyrelsen ska erbjuda stöd kring frågor om tillstånd för rehabilitering av vilt, samt viltfrågor generellt. Region Gotland ska i första hand låta KFV-Riks Gotland arbetsleda insatserna. Hanteringen ska hållas så lokal som möjligt, i syfte att undvika oönskad spridning av sjukdomar/organismer, men också onödigt lidande för djur. Arter som tillhör statens vilt ska hanteras på särskilt sätt. De arter som kan påträffas i Gotlands län och som berörs av detta finns sammanställda i bilaga. I övrigt se Region Gotlands egna planer eller information i bilagor.

Samordningsområden

Följande är områden där ingen eller alla aktörer har formellt lagtvingande ansvar. Erfarenheter från tidigare fartygsolyckor visar att områdena måste hanteras och att det finns stora fördelar i om det samordnas för de inblandade aktörerna.

Område	Samordnande aktör
Dokumentation och ekonomisk ersättning	Region Gotland
Provtagning och laboratorieanalys	Kustbevakningen
Arbetsmiljö	Region Gotland
Avfall	Region Gotland
Volontärer	Region Gotland
Uppföljning av hantering av händelsen	Länsstyrelsen
Miljöuppföljning	Region Gotland
Uppföljning av samhällspåverkan	Region Gotland

Dokumentation och ekonomisk ersättning

Samordnande

Inriktning och samordning

Region Gotland samordnar, men **respektive aktör/enskild** ansvarar för egen dokumentation och begäran om ersättning.

Samordningen ska påbörjas när larmning genomförs och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos MCF. Stöd för aktörer och drabbad allmänhet ska anslås på hemsida och erbjudas vid samverkan.

Region Gotland ska företräda samordningen av dokumentation och ekonomisk ersättning vid regional samverkan och löpande rapportera till länsstyrelsen.

I övrigt se Region Gotlands egen plan eller information i bilagor.

Provtagning och laboratorieanalys

Samordnande

Inriktning och samordning

Kustbevakningen samordnar, men **respektive aktör/enskild** ansvarar för och bekostar egen provtagning och laboratorieanalys. Om **Kustbevakningen** avvecklat sin verksamhet, ska **Region Gotland** överta samordningen.

Samordningen ska påbörjas när larmning genomförs och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos Jordbruksverket och Havs- och Vattenmyndigheten.

Provtagning ska genomföras i ett större område än vad prognos visar i syfte att lokalisera yttre gräns för utsläpp. Om möjligt, ska allmänheten/volontärer involveras i provtagningen.

Resultat av provtagningar och analyser ska snarast rapporteras till andra aktörer. Allmänheten ska informeras genom samordnade informationsinsatser på hemsida.

Kustbevakningen ska företräda samordningen av provtagning och laboratorieanalys vid regional samverkan och löpande rapportera till länsstyrelsen.

I övrigt se Kustbevakningens egen plan eller information i bilagor.

Arbetsmiljö 	
Samordnande 	Inriktning och samordning
Region Gotland samordnar, men respektive arbetsgivare ansvarar för arbetstagarens arbetsmiljö och skyddsutrustning.	Samordningen ska påbörjas när larmning genomförts och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos Arbetsmiljöverket. Region Gotland ska företräda samordningen av arbetsmiljö vid regional samverkan och löpande rapportera till länsstyrelsen. I övrigt se Region Gotlands egen plan eller information i bilagor.

Avfall 	
Samordnande 	Inriktning och samordning
Region Gotland samordnar, men respektive aktör ansvarar för sitt avfall.	Samordningen ska påbörjas när larmning genomförts och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos Naturvårdsverket. Region Gotland ska informera aktörer och allmänhet om avfallshantering inklusive dokumentation, uppdelning och uppmärkning. Farligt avfall ska vid behov transporteras till tillfälliga lagringsplatser. Region Gotland samordnar vidare transport. Annat avfall ska i första hand omhändertas enligt respektive aktörs ordinarie avfallsrutiner. Region Gotland ska företräda samordningen av avfall vid regional samverkan och löpande rapportera till länsstyrelsen. I övrigt se Region Gotlands egen plan eller information i bilagor.

Volontärer 	
Samordnande 	Inriktning och samordning
Region Gotland samordnar, men respektive aktör ansvarar för hantering av volontärer.	Samordningen ska påbörjas när larmning genomförts och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos Sveriges kommuner och regioner (kommun/region) eller Arbetsgivarverket (staten). Region Gotland ska informera aktörer och allmänhet om tillgång/behov av volontärer. Alla aktörer ska eftersträva att volontärer nyttjas i stället för att avisas. Region Gotland ska företräda samordningen av volontärer vid regional samverkan och löpande rapportera till länsstyrelsen. I övrigt se Region Gotlands egen plan eller information i bilagor.

Uppföljning av hantering av händelsen

Samordnande 	Inriktning och samordning
Länsstyrelsen samordnar, men respektive aktör ansvarar för uppföljning av egen verksamhet.	Samordningen ska påbörjas när larmning genomförts och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos MCF och Statens haverikommission. Länsstyrelsen ska speciellt bevaka hur sjöaktörer och landaktörer samverkar både i regional samverkan och operativt genom kontaktpunkter. Länsstyrelsen ska företräda samordningen av uppföljning av hantering av händelsen vid regional samverkan och ska löpande rapportera till högre regional ledning (civilområdesansvarig länsstyrelse) och MCF. I övrigt se länsstyrelsens egen plan eller information i bilagor.

Miljöuppföljning

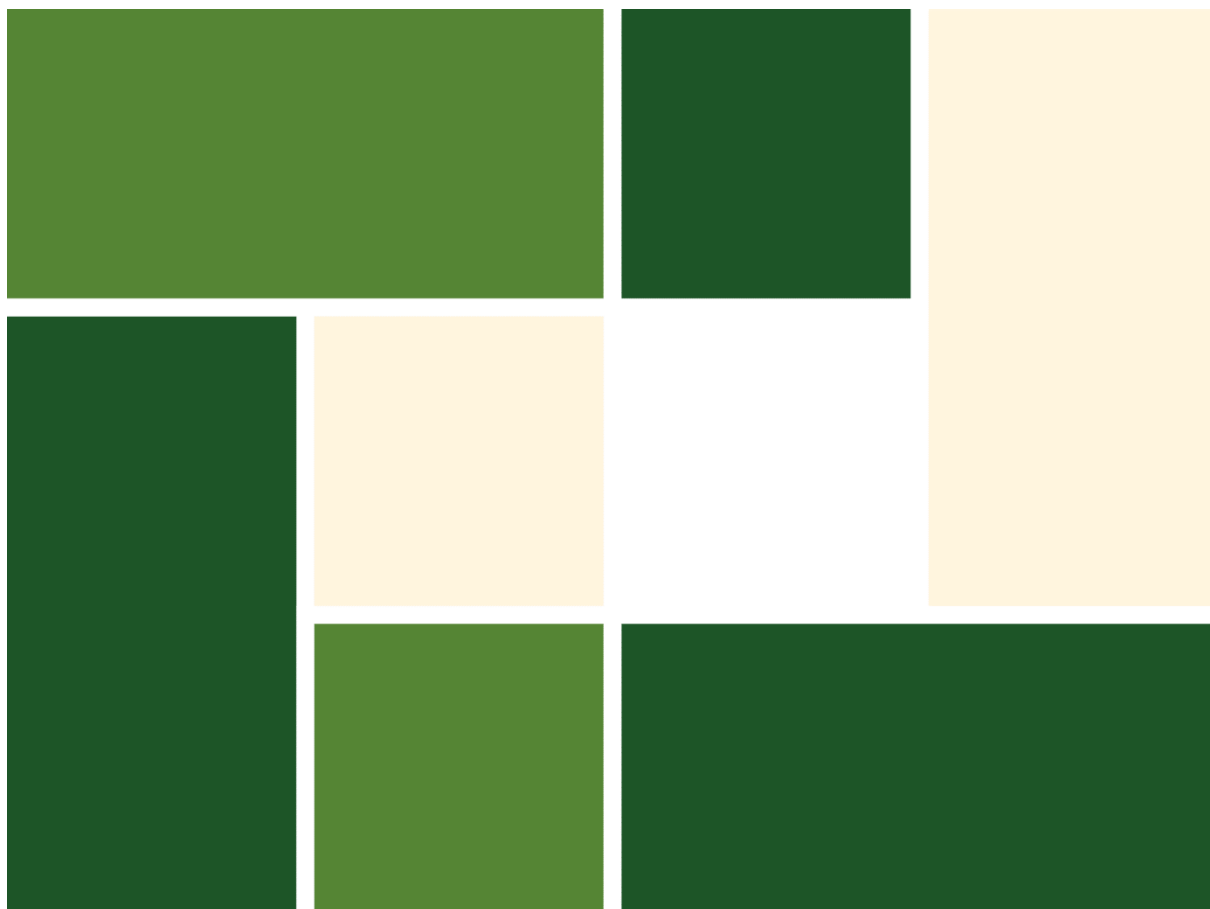
Samordnande 	Inriktning och samordning
Region Gotland samordnar, men respektive aktör ansvarar för uppföljning inom sitt ansvarsområde.	Samordningen ska påbörjas när larmning genomförts och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten. Region Gotland ska informera aktörer och allmänhet om referenstagning, provtagning inklusive dokumentation. Allmänheten ska också informeras om möjligheter eller begränsningar till ekonomiskt ansvarsutkrävande eller återställning. Region Gotland ska företräda samordningen av miljöuppföljning vid regional samverkan och löpande rapportera till länsstyrelsen. När räddningsinsatser avslutats, där händelsen orsakat miljöskador, ska räddningsledaren underrätta Region Gotland och länsstyrelsen. I övrigt se Region Gotlands egen plan eller information i bilagor.

Uppföljning av samhällspåverkan

Samordnande 	Inriktning och samordning
Region Gotland samordnar på lokal nivå och länsstyrelsen på regional nivå.	Samordningen ska påbörjas när larmning genomförts och denna plan är aktiverad. Kunskapsstöd ska efterfrågas hos länsstyrelsen och MCF. Region Gotland ska löpande informera aktörer och allmänhet om hur samhället påverkas. Region Gotland företräder insatsen Uppföljning av samhällspåverkan vid regional samverkan och rapporterar till Regional ledning (länsstyrelsen). Länsstyrelsen rapporterar vidare till Högre regional ledning (civilområdesansvarig länsstyrelse) och MCF. I övrigt se Region Gotlands egen plan eller information i bilagor.

Bilageförteckning

- Prioriteringskartor
- ISF-samverkan
- Samband
- Resurser
- Informationssystem
- Om fartygsolyckor
- Hotbilds- och scenarioanalys
- Om planen och beredskapsplanering
- Litteratur och källor

Länsstyrelsen
Gotlands län

www.lansstyrelsen.se